

Izvještaj o transparentnosti 2017

EY Bosna i Hercegovina

Building a better
working world

Sadržaj

Pismo glavnog partnera i glavnog partnera u reviziji EY Bosna i Hercegovina	1
O nama	3
Pravni sistem, vlasništvo i upravljanje	3
Povezanost unutar mreže.....	4
Predanost kvaliteti.....	6
Infrastruktura koja podržava kvalitetu.....	6
Usadene profesionalne vrijednosti	8
Interni sistem kontrole kvalitete.....	9
Prihvatanje novog klijenta i nastavak saradnje	10
Obavljanje revizije	11
Pregled i konsultacije.....	13
Rotacija partnera odgovornog za reviziju.....	14
Ocjenjivanje kvalitete revizije	14
Vanjska kontrola kvalitete revizije.....	15
Usklađenost sa zakonskim zahtjevima	16
Politika neovisnosti.....	17
Kontinuirano usavršavanje revizijskih stručnjaka	19
Prihodi i naknade	20
Finansijske informacije.....	20
Naknade partnerima	20
Dodatak 1.....	22
Klijenti EY Bosna i Hercegovina od javnog interesa	22

Više informacija o EY može se pronaći na ey.com/ba.

Poruka glavnog partnera i glavnog partnera u reviziji EY Bosna i Hercegovina

Dobrodošli u Izvještaj o transparentnosti društva Ernst & Young d.o.o. Sarajevo (EY Bosna i Hercegovina) za 2017. godinu. Cijenimo da naše interesne skupine žele razumjeti što mi činimo kako bi unaprijedili kvalitetu revizije, upravljali rizicima i održali našu revizorsku neovisnost. Redovan dijalog nam je važan i ovaj izvještaj je jedan od načina na koji informišemo naše interesne skupine o tome što radimo u svakom od tih područja.

Obavljanje kvalitetne revizije i dalje ostaje naš glavni prioritet i u središtu je našoj predanosti uspješno i odgovorno služiti javnom interesu, te omogućava rast globalne EY mreže u svrhu izgradnje boljeg poslovnog okruženja. Revizori imaju vitalnu ulogu u učinkovitom funkcioniranju tržišta kapitala jer potiču transparentnost i podupiru povjerenje investitora. Poduzeća, regulatori i druge interesne skupine računaju na našu izvrsnost u svakom angažmanu.

Mi smo fokusirani na ulaganje u alate koji nam pomažu unaprijediti to što radimo, te stvaranje timova najviših performansi i izgradnju povjerenja i pouzdanosti u revizijama koje obavljam.

Reputacija EY Bosna i Hercegovina se temelji na pružanju visokokvalitetnih profesionalnih usluga revizije svakom klijentu, u skladu s objektivnosti i etičkim načelima koje zastupamo.

Nastavljamo prihvatiti transparentnost ciljeva Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, koji zahtijeva da zakonski revizori društava od javnog interesa u Bosni i Hercegovini objavljuju godišnje izvještaje o transparentnosti.

Ovaj izvještaj o transparentnosti EY Bosna i Hercegovina za 2017. godinu u skladu je sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, te pokriva fiskalnu godinu koja završava 31. decembra 2017 godine. U ovom izvještaju, možete pročitati više o našem sistemu unutarnje kontrole: kako usadujemo profesionalne vrijednosti, kako obavljam reviziju, našem pregledu i konsultacijskom procesu te našem procesu ocjenjivanja kvalitete revizije i politikama neovisnosti.

EY Bosna i Hercegovina usmjeren je na poboljšavanje kvalitete revizije i održavanje naše neovisnosti uzevši u obzir više faktora koji uključuju i nalaze vanjskih i internih inspekcija. Kontinuirano poboljšanje kvalitete revizije zahtijeva od nas preispitivanje pristupa provođenja revizije, te se fokusiramo na to ocjenjivanjem svih nalaza inspekcija i poduzimanjem odgovarajućih korektivnih akcija.

Potičem sve naše interesne skupine - uključujući investitore, članove revizorskih odbora, poduzeća i regulatore - da i dalje surađuju s nama na našoj strategiji, kao i na bilo kojem drugom pitanju obuhvaćenom ovim izvještajem.

Ivan Rakić
Glavni partner EY BiH
Ernst & Young d.o.o. Sarajevo

Zvonimir Madunić
Glavni partner u reviziji
Ernst & Young d.o.o. Sarajevo

Svrha EY: Izgraditi bolje poslovno okruženje

EY je posvećen svojoj ulozi u izgradnji boljeg poslovnog okruženja.

Kvaliteta usluga koje pružamo pomaže izgraditi povjerenje u tržišta kapitala i ekonomije širom svijeta. Mi razvijamo izuzetne lidere koji zajedno surađuju da ispune zahtjeve svih interesnih skupina. Na taj način, igramo ključnu ulogu u izgradnji boljeg poslovnog okruženja za naše zaposlenike, klijente i zajednicu.

O nama

Pravni sistem, vlasništvo, upravljanje

U Bosni i Hercegovini društvo Ernst&Young d.o.o. Sarajevo je društvo s ograničenom odgovornošću, osnovano u Sarajevu, a član je Ernst & Young Global Limited, društva iz Ujedinjenog kraljevstva ograničenog jamstvom (EYG). U ovom izvještaju „naše“, „mi“ ili „nas“ odnosi se na „EY Bosna i Hercegovina“. Pojam EY se odnosi na globalnu organizaciju društava članica EYG.

EY Bosnia i Hercegovina nalazi se u Sarajevu i ima jednog partnera. Partner je zadužen za upravljačke funkcije EY Bosna i Hercegovina. Partner je odgovoran za svakodnevno rukovodstvo i primjenu globalne i područne politike EY na nivou države. Važeći detalji o formalnim/pravnim upravljačkim tijelima EY Bosne i Hercegovine su dostupni na internetu u Registru privrednih subjekata na www.kfbih.com. EY Europe je indirektni vlasnik Ernst & Young d.o.o. Sarajevo kao jedini vlasnik Ernst & Young d.o.o. Beograd.

EYG društva članice su grupirane u četiri geografska područja: Amerika; Azija-Pacifik; Europa, Bliski Istok, Indija i Afrika (EMEIA); i Japan. Svako područje se sastoji od regija koje se dijele na društva članice ili dijelove pojedinih društava EY Bosna i Hercegovina je dio EMEIA područja koje uključuje društva članove EYG-a u 98 zemalja u Evropi, Bliskom Istoku, Indiji i Africi. EMEIA područje je bilo podijeljeno na 12 regija, a od 1. jula 2017. godine, broj se smanjio na 11.

Ernst & Young (EMEIA) Limited („EMEIA limited“), društvo iz Engleske, ograničeno jamstvom, je glavni upravljački subjekt svih EYG društava u EMEIA regiji. EMEIA Limited omogućuje koordinaciju tih društava i njihovu međusobnu saradnju, ali nad njima nema kontrolu. EMEIA Limited je član EYG-a koje nema finansijsko poslovanje niti pruža profesionalne usluge.

Svaka Regija bira Regionalni forum partnera (RFP), čiji predstavnici savjetuju i djeluju kao odbor koji podupire regionalno vodstvo. Partner koji je odabran kao Predsjedavajući Partner Regionalnog Foruma Partnera također djeluje kao predstavnik Regije u Globalnom upravljačkom vijeću (vidi stranicu 7).

U Evropi, holding društvo, Ernst & Young Europe LLP („EY Europe“) osnovano je vezano uz EMEIA Limited. EY Europe je ograničeno partnerstvo u Engleskoj, u vlasništvu partnera društava članova EYG-a u Evropi. To je revizorsko društvo registrirano kod ICAEW (Instituta ovlaštenih računovođa Engleske i Velsa), ali ne obavlja revizije niti pruža profesionalne usluge. Do nivoa dopuštenog zakonskim ili regulatornim propisima, EY Europe je steklo, ili će steći, kontrolu nad društvima članovima EYG-a koje posluju u Evropi. EY Europe je član i EYG-a i EMEIA Limited-a.

EY Europe je stekao kontrolu nad EY Bosna i Hercegovina od februara 2011. godine.

Glavna tijela EY Europe su:

Evropski operativni odbor

Evropski operativni odbor (Europe operating executive - EOE) u stvarnosti obavlja funkciju uprave EY Europe. Ima ovlasti i odgovornosti za provođenje strategije i upravljanje poslovanjem. Sastoji se od izvršnog partnera za Evropu; Voditelja odjela za klijente, talent i upravljanje rizikom; Voditelja uslužnih linija za reviziju, savjetovanje, transakcijske usluge savjetovanja i poreze, i sve evropske regionalne partnere.

Evropski upravljački pododbor

EY Europa ima Evropski upravljački pododbor koji uključuje jednog predstavnika iz svake regije u Evropi. On obavlja savjetodavnu funkciju EOE-u po pitanjima politike, strategije i ostalim pitanjima, a njegovo odobrenje je potrebno za brojna značajna pitanja, kao što su, imenovanje glavnog partnera Europe, finansijsko izvještavanje EY Europe, te značajne transakcije.

Povezanost unutar mreže

EY je globalni predvodnik u reviziji, poreznom savjetovanju, uslugama savjetovanja pri poslovnim transakcijama i drugim savjetodavnim uslugama. Širom svijeta, 250.000 ljudi u društvima članovima u preko 150 zemalja ujedineni su putem zajedničkih vrijednosti i obaveze pružanja kvalitete, te obaveze na poštenje i profesionalni skepticizam. Na današnjem globalnom tržištu, integrirani EY pristup je naročito važan u isporuci visokokvalitetnih multinacionalnih revizija, što može obuhvatati više jurisdikcija.

Ovaj integrirani pristup omogućava EY da se razvije i oslanja na veliki raspon i vrstu stručnosti potrebnih za obavljanje takvih kompleksnih revizija.

EYG je centralno društvo koje koordinira društva članove i saradnju između njih. EYG ne pruža usluge ali njegovi ciljevi uključuju promicanje iznimne visoko kvalitetne usluge klijentima od strane njegovih društava članova širom svijeta. Svako društvo član je pravno zasebna jedinica. Obaveze i odgovornosti društava članova EYG-a su uređeni regulativom EYG-a te mnogim drugim ugovorima.

Struktura i glavna tijela organizacije za poslovnu godinu, koja završava 30. juna 2017. godine opisana su u tekstu ispod. Oni odražavaju načelo da EY, kao globalna organizacija, ima zajedničku strategiju.

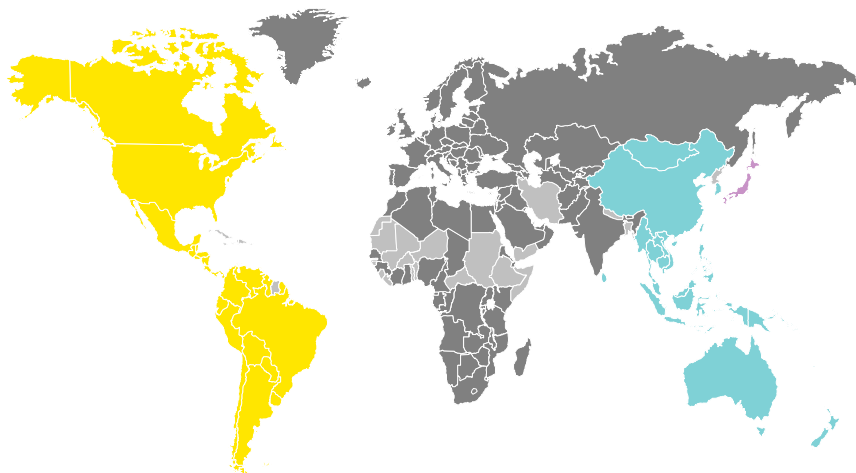
Executive uključuje Global Executive (GE), svoje odbore i timove, te vodstvo četiri područja. Ova uravnotežena struktura omogućuje EY-u unapređenje svojih globalnih razmjera i isporuku dosljedne iznimne usluge klijentima širom svijeta, sa Executive odgovornim za koordiniranje globalnog pristupa strategiji, kvaliteti, upravljanju rizicima, poslovnom planiranju i prioritetima.

U isto vrijeme, ova mreža djeluje na regionalnom nivou. Ovaj novi operativni model dopušta veći fokus interesnih skupina u 28 regija, dopuštajući društvima članovima izgradnju jačih odnosa s klijentima i drugima u svakoj zemlji te bolje i brže odazivanje na lokalne potrebe.

Globalno upravljačko vijeće

Globalno upravljačko vijeće (GGC) je glavno nadzorno tijelo globalne EYG organizacije. Ono uključuje jednog ili više predstavnika iz svake Regije, partnere drugih društava članova kao predstavnike svih partnera i do šest neovisnih ne-izvršnih predstavnika (INE's). Regionalne predstavnike, koji inače ne obavljaju funkciju starijeg menadžmenta, izabrali su članovi njihovog Regionalnog foruma partnera na mandat od 3 godine s mogućnošću za jedno uzastopno ponovno imenovanje. GGC savjetuje EYG o politikama, strategijama, te o aspektima njihovog donošenja odluka za javni interes. Odobrenje GGC-a je potrebno za mnoga značajna pitanja koja mogu utjecati na EY.

Americas		EMEIA		Asia-Pacific		Japan	
Regions	10	Regions	12	Regions	5	Regions	1
Countries	31	Countries	98	Countries	22	Countries	1

Nezavisni ne-izvršni predstavnici

Do šest nezavisnih ne-izvršnih predstavnika (INEs) se biraju izvan EY-a. INE-i su vođe iz javnog i privatnog sektora, a oslikavaju geografsku i profesionalnu raznolikost. GGC-u i našoj globalnoj organizaciji kao cjelini pružaju korist u vidu davanja značajnih vanjskih perspektiva i obimnog znanja. INEs također čini većinu u Pod-odboru GGC-a za javni interes, koji se bavi pitanjima od javnog interesa uključujući dijalog sa interesnim skupinama. INEs su nominirani od strane posebnog odbora.

Globalno izvršno vodstvo

Globalni Executive (GE) okuplja vodeće funkcije, usluge i geografska područja EY-a. Njime predsjedava Predsjednik i izvršni direktor EYG-a, a uključuje globalne rukovodeće partnere za usluge klijentima i mogućnosti poslovanja; glavne regionalne partnere; globalne lidere pojedinih funkcija - za talent i finansije; globalne voditelje uslužnih linija - revizije, savjetovanja, poreznog savjetovanja i savjetovanja pri poslovnim transakcijama, globalnog voditelja za javnu politiku, te jednog partnera u rotaciji društva članice EYG-a.

GE također uključuje i predsjedavajućeg Global Accounts Committee te predsjedavajućeg Emerging Markets odbora kao i predstavnika učesnika tržišta u nastajanju.

GE i GGC odobravaju kandidate za predsjednika, izvršnog direktora i operativnog direktora EYG te odobravaju imenovanja Globalnih rukovodećih partnera. GE također odobrava imenovanja Globalnih zamjenika predsjednika. GGC odobrava imenovanje bilo kojeg Globalnog zamjenika predsjednika člana GE.

Odgovornosti GE-a uključuju promociju globalnih ciljeva i razvoj, odobravanje i, gdje je relevantno, implementaciju:

- ▶ globalnih strategija i planova
- ▶ zajedničkih standarda, metodologije i politika koje će biti promovirane među društvima članovima
- ▶ inicijativa vezanih uz ljude, uključujući i kriterije i procese za pristupanje, vrednovanje, razvoj, nagrađivanje i povlačenje partnera
- ▶ programa unapređenja zaštite kvalitete
- ▶ prijedloga vezanih uz regulatorna pitanja i javne politike
- ▶ pravila i smjernica društvima članovima, a koji se odnose na usluživanje međunarodnih klijenata, razvoj poslovanja, tržišta i brendiranje
- ▶ razvojnih fondova i investicijskih prioriteta
- ▶ godišnjih finansijskih izvještaja i budžeta
- ▶ preporuka od strane GGC

GE također ima mogućnost posredovanja i donošenja presuda u nesuglasicama među društvima članovima.

GE odbori

Osnovani su od strane GE, te okupljaju predstavnike sve četiri regije. GE odbori su odgovorni za davanje preporuka GE-u. Uz Globalni odbor za reviziju, ono uključuje odbore za globalna tržišta i investicije; globalne klijente; tržišta u razvoju; talent; upravljanje rizikom; reviziju; savjetovanje; porezno savjetovanje; te savjetovanje pri poslovnim transakcijama.

Globalna stručna grupa

Ova grupa uključuje članove GE-a, GE odbore i regionalne voditelje. Globalna stručna grupa nastoji promovirati cjelovito razumijevanje EY-ovih strateških ciljeva i njihovu dosljednu primjenu unutar organizacije.

EYG društva članovi

Pod propisima EYG, društva članovi obavezuju se da će slijediti ciljeve EY-a kao što su osiguranje besprijekorne dosljedne visokokvalitetne usluge širom svijeta. U tu svrhu, društva članovi obavezuju se primjenjivati globalne strategije i planove te održavati propisani opseg sposobnosti pružanja usluga. Ona moraju poštivati zajedničke standarde, metodologije i politike uključujući i one vezane za revizijske metodologije, upravljanje kvalitetom i rizikom, neovisnost, razmjenu znanja, ljudske resurse i tehnološku podršku.

Iznad svega, EYG društva članovi se obavezuju na obavljanje svoje profesionalne prakse u skladu s primjenjivim profesionalnim i etičkim standardima, kao i sa svim primjenjivim zahtjevima zakona. Ova predanost integritetu i želji za činjenjem prave stvari je poduprijeta našim globalnim kodeksom ponašanja i našim vrijednostima (vidjeti stranicu 10).

Osim prihvatanja propisa EYG, društva članovi uključeni su u još nekoliko sporazuma koji pokrivaju aspekte njihova članstva u organizaciji EY-a, kao što je pravo i obaveza korištenja imena EY, te razmjenu znanja.

Društva članovi su podložni pregledima koji procjenjuju njihovo pridržavanje EYG zahtjevima i politikama koje reguliraju pitanja kao što su neovisnost, upravljanje kvalitetom i rizikom, revizijska metodologija i ljudski resursi. Društva članovi koji nisu u mogućnosti ispuniti obaveze kvalitete i ostale zahtjeve EYG članstva, bit će isključeni iz EY organizacije.

Predanost kvaliteti

Infrastruktura koja podržava kvalitetu

Kvaliteta naših uslužnih linija

Vizija 2020+, koja postavlja svrhu, ambiciju i strategiju EY-a, zahtijeva od EYG društava članova da pružaju izuzetne usluge klijentima širom svijeta. To omogućava nepokolebljivu predanost kvaliteti i usluzi koja je profesionalno i globalno dosljedna, podrazumijeva uslugu koja se temelji na objektivnosti, profesionalnom skepticizmu te pridržavanju EY-evim i profesionalnim standardima.

EYG društva članovi i njihove uslužne linije su odgovorni za isporuku kvalitetnih angažmana. EY uslužne linije upravljaju cjelokupnim procesom pregleda kvalitete i osiguranje kvalitete kompletiranih angažmana i ulazne faktore za revizije u toku, što doprinosi u ostvarivanju usklađenosti sa profesionalnim standardima i svim EY politikama.

Vizija 2020+ je ojačala vlasništvo nad kvalitetom od strane svih naših uslužnih linija, uključujući reviziju. Također je rezultirala povećanom jasnoćom oko uloge funkcije upravljanja rizikom u nadgledanju provođenja politika i postupaka koji podržavaju i poboljšavaju kvalitetu revizije.

Globalni potpredsjednik revizije, koordinira poštivanje EY politika i postupaka vezanih za pružanje usluge revizije od strane društava članova.

Funkcija stručne prakse

Globalni potpredsjednik stručne prakse, naziva se još i Direktor globalne stručne prakse (PPD), nadziran je od strane Globalnog potpredsjednika revizije s ciljem uspostave globalnih politika i procedura kontrole kvalitete revizije. Regionalni PPD-jevi su nadzirani od strane globalnog PPD-a i regionalnog voditelja za reviziju. Navedeno pomaže u osiguranju veće sigurnosti u pogledu objektivnosti kvalitete revizije i savjetovanja.

Globalni PPD također vodi i nadzire Grupu globalne stručne prakse. To je globalna mreža eksperata za pitanja tehničke naravi unutar područja računovodstvenih i revizijskih standarda koji pružaju savjetodavne usluge vezane za pitanja na područjima računovodstva, revizije i finansijskog izvještavanja, te usluge nadgledanja prakse kao i aktivnosti vezane za upravljanja rizicima.

Globalni PPD nadgleda razvoj EY Globalne revizijske metodologije (EY GAM) i odgovarajuće tehnologije kako bi oni bili u skladu s relevantnim profesionalnim standardima i zakonskim zahtjevima. Grupa globalne stručne prakse također nadgleda razvoj smjernica, obuke i programa praćenja, te procese korištene od strane stručnjaka društava članova za dosljedno i učinkovito izvršavanje revizije. Globalni i regionalni PPD-jevi, zajedno s drugim stručnjacima koji rade s njima u svakom od društava članova, su obaviješteni o ljudima unutar EY-a, klijentima i procesima te su lako dostupni za konsultaciju s revizijskim timovima.

Dodatni resursi često osnažuju Grupu stručne prakse, uključujući mreže stručnjaka usmjerenih na:

- ▶ Izvještavanje o internim kontrolama i o odgovarajućim aspektima EY revizijske metodologije
- ▶ Računovodstvo, reviziju i pitanja vezana za rizike za specifične industrije i sektore
- ▶ Sporadično - specifična pitanja koja uključuju područja građanskih i političkih nemira; javni dug i odgovarajuće implikacije na računovodstvo, reviziju te na finansijsko izvještavanje i objave
- ▶ Opća pitanja vezana za angažmane i pitanja vezana za efikasan rad sa revizijskim odborima

Upravljanje rizikom

Odgovornost za izvršenje kvalitetne usluge i upravljanje rizicima vezanim za kvalitetu su odgovornost svakog društva člana. Između ostalog, Globalni potpredsjednik upravljanja rizikom pomaže u nadgledanju upravljanjem ovim rizicima društava članova, kao i za ostale rizike u organizaciji, kao dio šireg okvira za upravljanje rizikom u kompaniji.

Partneri društava članova su imenovani da vode inicijative upravljanja rizikom kako za uslužne linije tako i za društva članove, podupirani od strane ostalog osoblja i stručnjaka. Globalni voditelj za upravljanje rizikom je odgovoran za uspostavljanje globalno dosljednih prioriteta izvršavanja upravljanja rizikom i upravljanje rizikom na nivou kompanije. Ovi prioriteti se spuštaju do nivoa društava članova te je njihova provedba nadzirana kroz formalni program upravljanja organizacijskim rizicima.

Globalna politika povjerljivosti

Zaštita povjerljivih informacija je ukorijenjena u svakodnevne aktivnosti društava članova EYG. Poštivanje intelektualnog kapitala i sve ostale osjetljive i ograničene informacije zatražene su u okviru Globalnog kodeksa ponašanja koji pruža jasan skup principa kojima se vode ponašanja koja se očekuju od svih EY ljudi. Globalna politika povjerljivosti dalje precizira ovaj pristup zaštiti podataka te odražava sve veću uporabu ograničenih podataka. Ovo pravilo pruža dodatnu jasnoću EY ljudima i čini temeljni element šireg uputstva koji uključuje druge ključne politike o sukobu interesa, privatnosti osobnih podataka i pohranjivanju podataka. Ostala uputstva uključuju:

- ▶ smjernice za korištenje društvenih medija
- ▶ zahtjevi za rukovanjem informacijama
- ▶ protokoli razmjene znanja

Komponente programa kontrole kvalitete u reviziji

U sljedećim odjeljcima opisujemo glavne komponente programa kontrole kvalitete u EY Bosna i Hercegovina:

- ▶ Usađene profesionalne vrijednosti
- ▶ Interni sistem kontrole kvalitete
- ▶ Prihvatanje klijenata i nastavak saradnje
- ▶ Obavljanje revizija
- ▶ Pregled i konsultacije
- ▶ Rotacija revizijskih partnera
- ▶ Pregledavanje kvalitete revizije
- ▶ Eksterni pregledi kvalitete revizije
- ▶ Usklađenost sa zakonskom regulativom

Usađene profesionalne vrijednosti

Održiva kvaliteta revizije

Kvaliteta je temelj izuzetne usluge klijentima. Time se i ponosimo. Integralna je našem radu i suština naše odgovornosti pružanja uvjerenja tržištima kapitala. Pružanje kvalitete je srž svega što radimo i podržava našu svrhu izgradnje boljeg poslovnog okruženja našim ljudima, našim klijentima i našim zajednicama. To se odražava u našem programu za održivu kvalitetu revizije (SAQ), što je ujedno i najveći prioritet za našu revizijsku praksu.

Svako društvo član koje čini našu globalnu strukturu predano je pružanju revizija najveće kvalitete. U 2015. godini pokrenuli smo SAQ inicijativu širom naše revizijske prakse. SAQ implementira upravljačku strukturu i usmjeren je kontinuiranom poboljšanju naših revizijskih procesa.

Koristimo riječ "održivo" u SAQ-u kako bismo pokazali da to nije jednokratna, kratkotrajna inicijativa već proces poboljšanja koji traje. EY je neko vrijeme imao zajedničku metodologiju revizije, a sada imamo zajednički jezik i procese vezane uz kvalitetu revizije.

Postoji šest komponenti SAQ-a: ton na vrhu, jačanje ljudi i kapaciteta, pojednostavljenje, tehnologija revizije i digitalno osposobljavanje, kvalitetna podrška, i odgovornost. SAQ provodi svako društvo član, a proces se koordinira i nadzire globalno.

Stalno naglašavamo važnost ovih šest komponenti svakom regionalnom glavnom partneru u reviziji i svakom partneru općenito. Kvaliteta revizije i ključni elementi SAQ-a su nešto što svaki viši menadžer, menadžer i član tima moraju razumjeti i biti predani provedbi na lokalnom nivou. SAQ je bitan za sve naše ciljeve i ambicije.

Napravili smo značajan napredak kroz SAQ. Nalazi internih EY i eksternih kontrola globalno pokazuju napredak, i mi povećavamo konzistentnost u izvršenju posla.

Mi smo razvili prvoklasne alate koji pospješuju kvalitet i vrijednost naše revizije. Naša mogućnost isporuke konzistentnosti je dijelom osnovana na korištenju EY Canvas, naše online revizijske platforme. EY Canvas je pušten u širu upotrebu početkom 2015. godine i sada ima globalnu primjenu. On je unaprijedio podršku vršenju revizije, pojednostavio je komunikaciju i omogućio nam pružanje besprijekorne revizije.

Nedavno smo pokrenuli EY Canvas Client Portal, koji je dodatak najsavremenijim alatima koji su već ponuđeni našim revizorima. Pored navedenog, globalno smo razvili program revizijskih ključnih događaja 2017, koji uspostavlja korištenje ključnih događaja na odabranim PIE revizijama kao značajan korak ka poboljšanju rezultata i održavanja kvaliteta u angažmanima.

U 2016. godini EY je razvio mrežu lidera za omogućavanje kvaliteta (QELs), te je kreirao globalni odbor za reviziju kvalitete.

Ove i ostale SAQ inicijative su nam pomogle da nastavimo sa unapređenjem kvaliteta. One nam ukazuju da je kvalitet revizije pojedinačno najznačajniji faktor u našem donošenju odluka i ključna mjera na kojem je zasnovana naša poslovna reputacija.

Ton na vrhu

Starije vodstvo EY-a i EY Bosna i Hercegovina odgovorno je za postavljanje pravog tona na vrhu, te demonstriranje obaveze EY-a da stvara bolje poslovno okruženje kroz svoje ponašanje i postupke. Iako je ton na vrhu bitan, naši ljudi također razumiju da kvaliteta i profesionalna odgovornost počinju s njima. Naše zajedničke vrijednosti koje inspiriraju naše ljude i vode ih da čine pravu stvar, kao i naša predanost kvaliteti, ugrađene su u ono što mi predstavljamo i u sve što radimo.

EY pristup poslovnoj etici i integritetu sadržan je u EY Globalnom kodeksu ponašanja i ostalim politikama, te je ugrađen u EY kulturu savjetovanja, naše programe osposobljavanja i internu komunikaciju. Starije rukovodstvo redovno naglašava važnost obavljanja kvalitetnog rada te udovoljavanje profesionalnim standardima, pridržavanje naših procedura, vodstva vlastitim primjerom i različitih oblika komunikacije. Također, EY programi kontrole kvalitete procjenjuju kvalitetu profesionalne usluge kao ključnu mjeru u ocjenjivanju i nagrađivanju svih zaposlenika.

EY kultura snažno podupire saradnju te daje veliki naglasak na važnost konsultacija u rješavanju složenih ili subjektivnih računovodstvenih i revizijskih pitanja, te pitanja izvještavanja, regulatornih pitanja i pitanja neovisnosti. Također, naglašavamo važnost potvrđivanja da revizorski timovi i klijenti tačno slijede savjet konsultanata, kada je to potrebno.

Stav EY Bosna i Hercegovina je oduvijek bio da niti jedan klijent nije važniji od našeg profesionalnog ugleda - ugleda EY Bosna i Hercegovina i ugleda svakog našeg zaposlenika.

Kodeks ponašanja

Promoviramo kulturu osobnog integriteta među svim zaposlenicima EY-a. Globalni kodeks ponašanja nudi jasan set principa i ponašanja koja usmjeravaju naše postupke i naše poslovno ponašanje koja moraju slijediti svi EY zaposlenici. Globalni kodeks ponašanja se dijeli u 5 kategorija:

- ▶ Rad jednih s drugima
- ▶ Rad s klijentima i drugima
- ▶ Djelovanje u skladu s profesionalnim integritetom
- ▶ Održavanje naše objektivnosti i neovisnosti
- ▶ Poštivanje intelektualnog kapitala

Primjenom naših procedura za praćenje usklađenosti s globalnim kodeksom ponašanja i putem učestalog komuniciranja, nastojimo stvoriti okruženje koje potiče sve zaposlenike na odgovoran rad, uključujući i prijavljivanje nedoličnog ponašanja bez straha od odmazde.

Isto tako, EY Ethics Hotline, globalna služba za etiku, omogućuje ljudima u EY-u, klijentima i drugima izvan organizacije, da anonimno prijave aktivnosti koje mogu uključivati neetično i nedolično ponašanje, koje može dovesti do kršenja profesionalnih standarda ili na neki drugi način biti nedosljedno sa globalnim kodeksom ponašanja. Hotline je pod rukovodstvom vanjske organizacije koja pruža povjerljive i, po želji anonimne usluge brzog prijavljivanja za kompanije širom svijeta.

Pažnja zaprimljenoj prijavi poklanja se pravovremeno nakon što EY Ethics Hotline registrira prijavu preko telefona ili preko Interneta. Ovisno o sadržaju prijave, odgovarajuće osobe iz upravljanja rizicima, ljudskih potencijala, pravnih ili drugih funkcija su uključene u rješavanje iste. Procedura je jednaka i u slučaju pitanja prijavljenih izvan EY Ethics Hotline.

Naše vrijednosti: ko smo mi

Ljudi koji pokazuju integritet, poštovanje i timski rad

Ljudi s energijom, entuzijazmom i hrabrošću da vode

Ljudi koji grade odnose tako da čine pravu stvar

Interni sistem kontrole kvalitete

Ugled EY-a Bosna i Hercegovina u pružanju profesionalnih usluga revizije visoke kvalitete neovisno, nepristrano i etički, čini temelj našeg uspjeha kao neovisnih revizora. Kontinuirano ulažemo u inicijative za promicanje poboljšane objektivnosti, neovisnosti i profesionalnog skepticizma. To su temeljne karakteristike visokokvalitetne revizije.

U EY-u Bosna i Hercegovina, naša uloga kao revizora je dati potvrdu o realnom i objektivnom prikazivanju finansijskih izvještaja društava koje revidiramo. Okupljamo kvalificirane timove koji pružaju usluge temeljene na našoj stručnosti - iz svih industrijskih sektora i vrsta usluga. Neprestano nastojimo unaprijediti proces upravljanja kvalitetom i rizicima, kako bi kvaliteta naše usluge bila na konzistentno visokom nivou.

U današnjem okruženju - kojeg karakterizira neprestana globalizacija i brzo kretanje kapitala - smatramo da kvaliteta naših revizorskih usluga nikada nije bila od veće važnosti. Kao dio EY Vizije 2020+, nastavljamo ulagati u razvoj i održavanje naše revizorske metodologije, alata i ostalih potrebnih resursa koji će doprinijeti obavljanju kvalitetnih usluga.

Kao što tržište i sudionici nastavljaju zahtijevati visoko kvalitetnu reviziju, oni isto tako zahtijevaju učinkovito i djelotvorno obavljanje usluge revizije. Pored spomenutog ulaganja, EY nastavlja tražiti načine za unapređivanje učinkovitosti i djelotvornosti revizorske metodologije i procesa, uz istodobno održavanje kvalitete revizije.

Nastojimo uočiti gdje kvaliteta naše revizije nije dosegla naša vlastita očekivanja te očekivanja sudionika, uključujući regulatore nadležne za revizorska društva. Nastojimo naučiti iz rezultata aktivnosti vanjskog i unutarnjeg nadzora te identificirati temeljne uzroke nedostataka unutar kvalitete kako bi mogli kontinuirano unapređivati kvalitetu te vjerujemo da je važno poduzeti primjerene postupke za poboljšanje kvalitete.

Učinkovitost sistema kontrole kvalitete

EY je razvio i primijenio sveobuhvatni paket globalnih procedura kontrole kvalitete i revizije. Te procedure su u skladu sa zahtjevima Međunarodnih standarda kontrole kvalitete koje je izdao Odbor za međunarodne revizijske standarde. EY Bosna i Hercegovina je usvojio navedene globalne procedure, te ih dopunio kako bi bile u skladu s domaćim zakonom i profesionalnim smjernicama, te primjerene za rješavanje specifičnih poslovnih potreba.

Isto tako provodimo EY program kontrole kvalitete revizije (AQR) kako bi procijenili učinkovitost našeg sistema kontrole kvalitete revizije u osiguranju razumnog uvjerenja da je EY Bosna i Hercegovina i naše osoblje u skladu s primjenjivim profesionalnim i internim standardima te regulatornim zahtjevima.

Rezultati programa kontrole kvalitete revizije (AQR) i vanjske kontrole se ocjenjuju i komuniciraju EY-u Bosna i Hercegovina kako bi se osigurala osnova za kontinuirano poboljšanje kvalitete revizije, u skladu s najvišim standardima struke.

Globalno izvršno vodstvo je odgovorno za provedbu programa poboljšanja kvalitete i zaštite širom EY. Provedba, kao takva, analizira rezultate našeg unutarnjeg AQR programa i vanjskih regulatornih pregleda, kao i sve ključne radnje dizajnirane za područja koja treba poboljšati.

Nedavni rezultati provedbe takvog programa, zajedno s nedavno dobivenim povratnim informacijama tokom nadzora od strane regulatora, omogućili su EY-u Bosna i Hercegovina da zaključi kako je naš sistem internih kontrola razvijen na odgovarajući način i djeluje učinkovito.

Prihvatanje novog klijenta i nastavak saradnje

EY politika

Procedura prihvatanja novog klijenta ili nastavak saradnje s postojećim klijentom postavlja načela koja određuju hoće li se prihvatiti novi klijent ili novi posao, odnosno hoće li se nastaviti saradnja s već postojećim klijentom. Ova su načela od temeljnog značenja za održavanje kvalitete, upravljanje rizicima, zaštitu naših zaposlenika i udovoljavanje zakonskim propisima. Ciljevi ove procedure su:

- ▶ Uspostavljanje strogo određenog procesa za ocjenu rizika i donošenje odluke o prihvatanju/nastavku saradnje s klijentom
- ▶ Udovoljavanje zahtjevima o neovisnosti
- ▶ Prepoznavanje i odgovarajuća reakcija na sukob interesa
- ▶ Prepoznavanje i odbijanje klijenata i angažmana kod kojih postoji preveliki rizik
- ▶ Zahtijevanje konsultacija s odgovornim stručnjacima kako bi se utvrdili dodatni postupci vezani uz upravljanje rizicima
- ▶ Udovoljavanje zakonskim i regulatornim propisima i zahtjevima struke

Nadalje, EY globalna politika o sukobu interesa sadrži odredbe za upravljanje sukobima interesa koji su identificirani tokom tog procesa, što brže i učinkovitije je to moguće, a kroz korištenje odgovarajućih mjera osiguranja. Te mjere protežu se od dobivanja saglasnosti klijenata za preuzimanje angažmana od strane EYG društava članova kod dva ili više klijenata do mjera poput odbijanja angažmana od strane društava članova kako bi se izbjegao identificirani sukob.

EY globalna politika o sukobu interesa i vezane smjernice su usklađene početkom 2015. godine. Promjene uzimaju u obzir povećanu kompleksnost angažmana i odnosa sa klijentima, te potrebu da se ubrza i poveća tačnost odgovora klijentima. Politike su također usklađene s posljednjim standardima koje je izdao Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA).

Primjena politike u praksi

Koristimo EY proces za prihvatanje klijenata i angažmana (PACE) , novi intranet sistem za učinkovitu koordinaciju prihvatanja klijenta i poslova te za nastavak saradnje u skladu s globalnim i uslužnim politikama, te politikama društava članova. PACE vodi korisnika korak-po-korak kroz zahtjeve o prihvatanju i nastavku saradnje te ga povezuje s resursima i informacijama nužnima za procjenjivanje poslovnih prilika i povezanih rizika.

Postupak prihvatanja novog klijenta sadrži pažljivo razmatranje o rizicima potencijalnog klijenta ili angažmana i nekoliko procedura due diligence-a. Prije nego prihvatimo novog klijenta ili novi posao, određujemo imamo li dovoljno resursa za pružanje kvalitetne usluge, naročito u područjima sa složenim pitanjima, te jesu li usluge koje klijent od nas traži primjerene za nas. Postupak odobrenja je strog, a nova revizija klijenta se ne može prihvatiti bez odobrenja našeg direktora stručne prakse (PPD).

Tokom godišnjeg postupka potvrđivanja nastavka saradnje s klijentom, razmatramo pružene usluge i mogućnost nastavka pružanja kvalitetne usluge, te potvrđujemo da klijent dijeli sa EY-a Bosna i Hercegovina predanost kvaliteti i transparentnosti finansijskog izvještavanja. Partner odgovoran za pojedinu reviziju, zajedno s rukovodstvom našeg revizijskog odjela, na godišnjem nivou razmatra odnos s klijentom kako bi se odredilo je li nastavak saradnje primjeren.

Kao rezultat ovog razmatranja, neke se revizije utvrđuju kao zahtjevne, te time podliježu dodatnoj kontroli tokom revizije (detaljnog nadzoru), a s nekim se revizorskim klijentima saradnja raskida. Kao i kod postupka prihvatanja novog klijenta, naš Regionalni direktor stručne prakse uključen je u postupak odlučivanja o nastavku saradnje i mora se s tim odlukama složiti.

Odluka o prihvatanju, kao i odluka o nastavku saradnje s klijentom, uzimaju u obzir procjenu revizijskog tima o mogućnosti pritiska od strane Uprave da prihvatimo neodgovarajuće računovodstvene transakcije, donesemo neodgovarajuće revizijske i izvještajne zaključke koji bi umanjili kvalitetu revizije. Razmatranja i zaključci o integritetu Uprave su od ključne važnosti za odluke o prihvatanju ili nastavku saradnje.

Obavljanje revizije

Kao dio EY Vizije 2020+, EY je značajno uložio na poboljšanje revizijskih metodologija i alata sa ciljem provođenja revizija najviše kvalitete. Ova investicija je u skladu sa ciljem EY-a da ima vodeće revizijske prakse u svojoj profesiji do 2020 i da odražava predanost izgradnji boljeg poslovnog okruženja, a posebno na izgradnji povjerenja na tržištu kapitala i u ekonomijama širom svijeta.

Revizorska metodologija

EY GAM pruža globalni okvir za pružanje visoko kvalitetnih revizijskih usluga kroz dosljednu primjenu procesa, prosudbi i revizorskih postupaka u svim revizijama.

Jedan od osnovnih faktora EY GAMa je ocjenjivanje (i ponovno razmatranje i izmjena, ako je potrebno tokom revizije) rizika, te utvrđivanje vrste, vremena i opsega revizorskih procedura na osnovi ocjene tog rizika. Globalna revizorska metodologija EY-a poseban naglasak daje na određeni profesionalni oprez prilikom provođenja revizije. Globalna revizorska metodologija EY-a se temelji na Međunarodnim standardima revizije te je dopunjena u BiH kako bi bila u skladu s domaćim zakonskim i regulatornim zahtjevima.

EY revizoru je predstavljena verzija EY GAM-a koji je organiziran po temama i dizajnirana da se usredotoči na revizijsku strategiju o rizicima finansijskog izvještavanja i dizajniranje i provođenje odgovarajućih revizijskih procedura kao odgovor na te rizike. EY GAM se sastoji od dvije ključne komponente: zahtjeva i smjernica, te i podržavajućih obrazaca i primjera. Zahtjevi i smjernice odražavaju i revizijske standarde i EY politike. Obrasci i primjeri uključuju ilustracije vodećih praksi i pomažu pri provođenju i dokumentiranju revizijskih procedura.

Korištenjem tehnologije, moguće je odabrati pristup reviziji unutar EY GAM-a primjenjiv za potrebe izvještavanja društva koje je predmet revizije. Na primjer, postoje profili za reviziju listanih društava i profili za reviziju nekompleksnih društava.

Poboljšanja revizorske metodologije provode se na redovnoj osnovi, kako bi se riješila pitanja novih standarda, novih revizorskih pitanja koja se javljaju, novih iskustava primjene i rezultata vanjskog i unutarnjeg nadzora. U 2016. godini, EY GAM je ažuriran kako bi uključivao nove i izmijenjene Međunarodne revizijske standarde (MRevS) koji se bave izvještavanjem revizora, ostale informacije uključene u godišnji izvještaj i objave u finansijskim izvještajima. EY GAM je također poboljšao dodavanjem smjernica za rješavanje učestalih pitanja revizorskih timova i pitanja koja proizlaze iz nadzora.

Također, neprekidno nadgledamo trenutni i nastajući razvoj standarda i izdajemo pravovremene podsjetnike o planiranju revizije i ostalim pitanjima. Navedeni podsjetnici naglašavaju područja koja su primijećena tokom inspekcija kao i ostale ključne teme od interesa našim regulatorima, uključujući Međunarodni forum nezavisnih regulatora revizije (IFIAR), profesionalni skepticizam, revizije grupa, priznavanje prihoda i pregled kvalitete obavljenih revizija.

EY GAM zahtijeva usklađenost sa relevantnim etičkim standardima, uključujući neovisnost od društva kojeg revidiramo.

Tehnologija

Revizorski timovi koriste brojne tehničke alate koji im pomažu u obavljanju revizije, te dokumentiranju obavljenog posla u skladu s EY GAM-om.

Početak fiskalne 2015. uveli smo EY Canvas, našu globalnu revizorsku platformu koja čini suštinu revizije i omogućuje nam obavljanje visokokvalitetne revizije. Pokrenuta globalno u fazama u EYG društvima članovima, implementacija je završena u 2017. godini. EY Canvas je izgrađen korištenjem HTML5, najsavremenije tehnologije za web aplikacije. Ovo nam osigurava sigurnost podataka i razvijanje našeg software-a kako bismo odgovorili na promjene u računovodstvenoj profesiji i regulatornom okruženju.

Korištenjem profiliranih pitanja, revizorski angažmani se u EY Canvas-u automatski konfiguriraju sa informacijama koje su značajne za zahtjeve kotacije i industrije društva. Ovo pomaže da naši revizorski planovi ostanu prilagođeni omogućavajući direktnu poveznicu sa smjernicama revizorske metodologije, profesionalnim standardima i predlošcima za dokumentiranje. EY Canvas se temelji na svježem dizajnu i korisničkom sučelju koje omogućava korisnicima da vizualiziraju rizike i njihov odnos sa planiranim odgovorima na te rizike, te odrađenim procedurama vezanim za ključna područja. Također omogućava vezu kojom naši grupni revizorski timovi komuniciraju lokalnim timovima među-uredske rizike i instrukcije, tako da primarni revizorski tim može upravljati izvršenjem i nadzirati izvedbu grupne revizije. U našoj 2018. fiskalnoj godini napustit ćemo korištenje našeg prethodnog revizorskog alata, GAMx-a.

EY Canvas sadrži Portal klijenata, pušten u korištenje u aprilu 2017. godine, kako bi revizorskim timovima pomogao u komunikaciji sa klijentima i pojednostavio zahtjeve klijenata. Mobilne aplikacije koje su integrirane s EY Canvasom puštene su u korištenje u fiskalnoj 2017. godini da bi pomogle našim ljudima u njihovom revizorskom radu: na primjer, u praćenju statusa revizije, sigurnom pohranjivanju revizijskih dokaza i obavljanju posmatranja popisa.

Tokom različitih faza revizije naši revizorski timovi koriste i druge software-ske aplikacije, obrasce i predloške koji im pomažu u provođenju i dokumentiranju revizorskih procedura, zaključaka i analiza.

EY Helix je naš paket analitičkih alata za primjenu u reviziji. Analitika mijenja reviziju analizom veće populacije reviziji relevantnih podataka, utvrđivanjem neviđenih uzoraka i trendova u te podatke, te pomaže usmjeriti naše napore u reviziji. Primjena analitika također nam omogućuje postizanje boljih perspektiva, bogatije spoznaje i dublje razumijevanje transakcija i područja rizika.

Razvili smo analitiku koja pokriva end-to-end poslovne operativne cikluse naših klijenata, s podrškom analitičkih revizijskih programa koji doprinose njenoj implementaciji.

Koristeći se našim analitikama, naši timovi mogu unaprijediti procjene revizijskih rizika, omogućavajući reviziju visokorizičnih transakcija, pomažući našim ljudima u postavljanju boljih pitanja o revizijskim nalazima i procjeni rezultata istih.

Formiranje revizorskih timova

Procedure EY-a Bosna i Hercegovina zahtijevaju godišnji pregled rasporeda revizija dodijeljenih partnerima od strane vodstva revizorskog odjela i Regionalnog direktora stručne prakse (PPD) kako bi se uvjerali da stručnjaci koji obavljaju dodijeljene im revizije društava kotiranih na berzama posjeduju odgovarajuće sposobnosti, odnosno znanje i vještine potrebne za ispunjavanje njihovih revizorskih odgovornosti te su u skladu s zakonskim regulativama za obaveznu rotaciju revizora.

Raspoređivanje profesionalaca u revizorske timove također je u nadležnosti vodstva revizorskog odjela. Faktori koji se uzimaju u obzir prilikom raspoređivanja ljudi u timove su: kompleksnost i veličina revizije, specifično znanje pojedine industrije, trajanje revizije, kontinuitet i mogućnost stjecanja znanja kroz praksu. Kod zahtjevnijih revizija, uzima se u obzir potreba za dodatnim ili posebnim vještinama kako bi se dopunio i poboljšao revizorski tim.

U mnogim slučajevima, interni stručnjaci dodjeljuju se kao dio revizorskog tima kako bi pomogli u obavljanju revizorskih postupaka i u pribavljanju odgovarajuće revizorske dokumentacije. Ti stručnjaci se koriste u situacijama kad su potrebne specifične vještine ili znanja, kao što su informacijski sistemi, vrednovanje imovine, te aktuarska analiza.

Pregled i konsultacije

Pregled obavljene revizije

EY procedure zahtijevaju da su stariji članovi timova uključeni direktno i na vrijeme u obavljanje revizije, kao i to da se pregled obavljenog posla izvršava na različitim nivoima. Članovi revizorskog tima obavljaju detaljan pregled revizijske dokumentacije osiguravajući tačnost i preciznost. Seniori i/ili partneri tima obavljaju pregled drugog stepena kako bi odredili adekvatnost revizijskog rada u cjelini i s njim povezanog računovodstva i prezentacije finansijskih izvještaja. Porezni stručnjak pregledava značajnu poreznu i drugu povezanu dokumentaciju. Za društva čiji su vrijednosni papiri izlistani na berzi i određena ostala društva, partner za neovisan pregled kvalitete revizije (opisan dolje) vrši uvid u značajna računovodstvena pitanja, pitanja finansijskog izvještavanja te izvršenja revizije, u finansijske izvještaje te u naš izvještaj.

Bit, vrijeme i opseg pregleda radnih papira od strane neovisnog partnera ovisi o mnogim faktorima, uključujući:

- ▶ Značajnost, subjektivnost i složenost pitanja
- ▶ Sposobnost i iskustvo revizorskog tima u pripremanju revizorske dokumentacije
- ▶ Stepen detaljnog pregleda radnih papira
- ▶ Opseg korištenja konsultacija

Isto tako ove procedure opisuju ulogu i odgovornost svakog člana revizorskog tima, način dokumentiranja njegova rada kao i donošenje zaključaka o obavljenom radu.

Potreba za konsultiranjem

Potreba za konsultiranjem i s njim povezanim procedurama oblikovana je na način da koristi znanje odgovarajućih stručnjaka kako bi revizorski timovi mogli donijeti odgovarajuće zaključke o određenim računovodstvenim, revizorskim, izvještajnim i zakonskim pitanjima, te pitanjima neovisnosti.

Konsultiranje je ugrađeno u proces donošenja odluka; ono ne predstavlja samo proces pružanja savjeta.

Za složena i osjetljiva pitanja, zahtijevamo konsultiranje izvan revizorskog tima s ostalim zaposlenicima s više iskustva ili specifičnim znanjima, pretežno Direktorom stručne prakse i kolegama koji vode brigu o neovisnosti. U interesima objektivnosti i profesionalnog skepticizma, naša poslovna politika zahtijeva od članova stručne prakse i neovisnosti i nekih drugih da se povuku iz savjetovanja ako trenutno rade, ili su nedavno radili, s klijentom na kojeg se savjetovanje odnosi.

Procedure EY-a zahtijevaju dokumentiranje svih konsultacija, uključujući i zahtjev za pribavljanje pisane saglasnosti od strane osobe koja se konsultira kao dokaz da je konsultant razumio problem i njegovo rješenje.

Pregled kvalitete revizije

Pregled kvalitete revizije, koji obavljaju Partneri za neovisan pregled u skladu sa profesionalnim standardima se zahtijeva kod svih revizija društava izlistanih na berzi i onih za koje se smatra da nose povišeni rizik. Partneri za pregled revizije su iskusni profesionalci sa značajnim znanjem o pojedinom predmetu, koji su neovisni od revizorskog tima i u mogućnosti su pružiti objektivnu procjenu o značajnim računovodstvenim, revizorskim i izvještajnim pitanjima. Ni u jednom slučaju odgovornost partnera za pregled revizije ne može biti prenesena na drugu osobu.

Pregled kvalitete revizije je aktivnost koja se općenito proteže kroz cijeli ciklus revizije uključujući planiranje, procjenu rizika, strategiju revizije i izvršenje. Politike i procedure za preglede kvalitete revizije, a koje su u nedavnoj prošlosti dodatno postrožene u svrhu većeg naglaska na faktor kvalitete, definirane su posebnim smjernicama koje daju upute o vrsti, vremenu i opsegu postupaka koji se trebaju provesti. Naš Regionalni direktor stručne prakse odobrava raspored partnera za sve preglede revizija kompanija čiji vrijednosni papiri kotiraju na berzi i onih za koje se smatra da nose povišeni rizik.

Različita mišljenja unutar revizorskog tima, te proces njihovog rješavanja

Mi zagovaramo kulturu saradnje koja ohrabruje naše zaposlenike da se izjasne u slučaju nastanka različitih mišljenja tokom revizije ili ako se osjećaju nelagodno u vezi pitanja koja se tiču revizije. Procedure su kreirane na način da ovlaste sve članove revizorskog tima da iskažu svoje neslaganje koje bi moglo biti značajno ili bi moglo utjecati na mišljenje koje dajemo na finansijske izvještaje koji su predmet revizije.

Takve procedure su predstavljene na početku zaposlenja te se njeguju tokom vremena kako bi našim ljudima ugradili i odgovornost i ovlaštenje, da zahtijevaju njihovu temeljitu raspravu i provjeru različitih gledišta.

Razlike u stručnim mišljenjima koje se javljaju tokom obavljanja revizije su najčešće riješene na nivou revizorskog tima. Međutim, ako pojedinac uključen u raspravu oko nekog problema nije zadovoljan donesenom odlukom, on ili ona prosljede raspravu o problemu na sljedeći nivo odgovornosti dok se ne postigne dogovor ili dok se ne donese konačna odluka.

Ako odgovorni partner za reviziju ne prihvati preporuke od strane partnera za pregled revizije, te ako problem nije riješen na zadovoljstvo neovisnog partnera, izvještaj se neće izdati do trenutka rješavanja problema. Politike EY zahtijevaju dokumentiranje razlika u mišljenjima i njihovog rješavanja.

Rotacija partnera odgovornog za reviziju

Obavezna rotacija odgovornih partnera u reviziji je jedna od mjera koju EY podržava kako bi pomogao u jačanju neovisnosti revizora. EY Bosna i Hercegovina se pridržava zahtjeva Međunarodnog odbora za etičke standarde u računovodstvu (IESBA) i zahtjevima Ministarstva finansija Republike Srpske, a po potrebi i zahtjeva američke Komisije za vrijednosne papire (SEC). EY Bosna i Hercegovina podržava rotaciju odgovornog partnera za reviziju jer se time osigurava svježja perspektiva i promiče neovisnost od uprave društva, zadržavajući pritom stručnost i poznavanje poslovanja. Rotacija odgovornog partnera u reviziji, u kombinaciji sa zahtjevima za neovisnost, pojačanim sistemima unutarnje kontrole kvalitete i nezavisnim nadzorom nad revizijom, pomaže ojačati neovisnost i objektivnost, te je važna mjera zaštite kvalitete revizije.

Za poduzeća od javnog interesa, a za koja domaće zakonodavstvo ne predviđa obaveznu rotaciju partnera ili je zakonodavstvo manje restriktivno od IESBA-a, Globalne procedure neovisnosti EY-a zahtijevaju da se odgovorni partner u reviziji, kao i partner za pregled revizije, izmijene svakih sedam godina. Za nove PIE (uključujući klijente koji su tek izlistani na berzi), odgovorni partneri za pregled revizije mogu ostati raditi na tom klijentu dodatne dvije godine prije rotacije, ako vrijeme provedeno na tom klijentu prije izlistavanja na berzi iznosi šest ili više godina. Nakon rotacije, partner ne može biti vođa tima ili partner za pregled revizije na tom klijentu dok ne prođe najmanje dvije godine.

Posjedujemo alate za praćenje rotacije partnera koji omogućavaju učinkovito praćenje usklađenosti sa zahtjevima rotacije. Koristimo procese planiranja rotacije partnera te odlučivanje koje uključuje konsultacije i odobrenje od strane našeg odjela za stručnu praksu i neovisnost.

Ocjenjivanje kvalitete revizije

EY Globalni program za ocjenjivanje kvalitete revizije (AQR) je kamen temeljac EY procesa za praćenje kvalitete revizije. EY Bosna i Hercegovina koristi Globalni program za ocjenjivanje kvalitete revizije, izvještava o njegovim rezultatima te razvija odgovarajuće akcijske planove. Primarni cilj globalnog programa za kontrolu kvalitete je odrediti jesu li sistemi kontrole kvalitete, uključujući i EY Bosna i Hercegovina, uređeni na odgovarajući način, te postupa li se u skladu sa njima prilikom obavljanja revizije da bi se osigurala usklađenost s politikama i procedurama, profesionalnim standardima i propisima. Globalni AQR program usklađen je sa smjernicama koje su sadržane u Međunarodnom standardu kontrole kvalitete br. 1 (ISQC br.1) sa izmjenama, te se po potrebi nadopunjuje kako bi bio usklađen s bh. standardima i zakonodavstvom.

Program ocjenjivanja kvalitete revizije također pridonosi naporima koje EY Bosna i Hercegovina kontinuirano ulaže kako bi prepoznao područja u kojima može poboljšati svoj rad te usavršiti politike i procedure. Globalni AQR program se primjenjuje godišnje te se koordinira i prati od strane predstavnika PPD mreže direktora i nadzire od strane Globalnog vodstva revizije.

Angažmani koji se ocjenjuju svake godine biraju se na temelju rizika, s naglaskom na velike i složene revizijske aranžmane, te one od značajnog javnog interesa. Globalni program ocjenjivanja kvalitete revizije uključuje detaljno pregledavanje radnih papira, uzimajući u obzir rizike, pokrivajući veliki broj izlistanih i neizlistanih klijenata na berzi kako bi se ocijenila usaglašenost s unutarnjim politikama i procedurama, globalnom revizorskom metodologijom EY-a te relevantnim lokalnim standardima i zakonodavstvom. Program također uključuje i pregled uzorka nerevizorskih angažmana. Time se mjeri usklađenost sa relevantnim profesionalnim standardima i internim politikama i procedurama koje je potrebno primjenjivati u izvršavanju nerevizorskih usluga. Nadalje, provode se pregledi na nivou društva kako bi se ocijenila usklađenost s politikama kontrole kvalitete i procedurama za određeni nivo, kako se navodi u ISQC br. 1. Globalni program ocjenjivanja kvalitete revizije nadopunjuje vanjski pregled i inspekcije, kao što su programi inspekcije zakonitosti i vanjskog ocjenjivanja od strane konkurenata.

Stručnjaci koji provode ocjenjivanje kontrole kvalitete revizije i vođe tima odabiru se temeljem njihovih vještina i stručnog znanja u računovodstvu i u reviziji, kao i njihove uže specijalnosti. Nadalje, vođe tima i stručnjaci koji provode ocjenjivanje često rade u Globalnom programu ocjenjivanja kvalitete revizije tokom nekoliko godina i posjeduju visok nivo vještina u izvođenju programa. Vođe tima i stručnjaci koji provode ocjenjivanje odlaze u kontrolu izvan lokacije na kojoj inače obavljaju svoj posao i neovisni su od revizorskog tima kojeg ocjenjuju.

Rezultati programa kontrole kvalitete revizije i vanjskog pregleda vrednuju se i o njima se izvještava kako bi se na odgovarajućem nivou moglo provesti poboljšanje kvalitete obavljanja posla. Planovi za poboljšanje kvalitete uključuju popis aktivnosti koje treba poduzeti, ljude odgovorne za te aktivnosti, raspored aktivnosti, rokove te potpise o obavljenim aktivnostima. Mjere za rješavanje problema kvalitete primijećenih od strane globalnog AQR programa, regulatornih inspekcija i pregleda od strane kolega adresirane su od strane vodstva Revizije i našeg PPD-a. Postupci se nadziru od strane PPD-a i vodstva Revizije. Ovi programi osiguravaju povratnu informaciju praćenja aktivnosti za kontinuirano poboljšanje kvalitete.

Vanjska kontrola kvalitete revizije

Poslovanje EY-a Bosna i Hercegovina podliježe godišnjoj kontroli Ministarstva finansija Republike Srpske i Revizorske komore Federacije BiH. Za vrijeme kontrole Ministarstvo finansija Republike Srpske i Revizorska komora Federacija BiH procjenjuju kvalitetu sistema kontrole i radi uvid u pojedine angažmane.

Zadnja kontrole kvalitete od strane Ministarstva Finansija Republike Srpske i Revizorske komore FBiH provedene su tokom 2016. godine. Mišljenja kontrola su izdata u julu 2016. godine.

Uvažavamo i učimo od Ministarstva finansija Republike Srpske i Revizorske komore FBiH. Temeljito procjenjujemo napomene tokom pregleda kako bi prepoznali područja gdje možemo poboljšati kvalitetu revizije. Zajedno s našim AQR procesom, vanjske kontrole nam pomažu u stvaranju kontrolnog okruženja potrebnog za revizije vrhunske kvalitete, u svrhu zadovoljavanja interesa naših ulagača i ostalih dionika.

Informacije o gore- navedenim regulatorima mogu se naći na web-adresama:

<http://www.rkfbih.ba/bs/>

[http://www.vladars.net/sr-SR-](http://www.vladars.net/sr-SR-cyrl/Vlada/ministarstva/mf/pages/default.aspx)

[cyrl/Vlada/ministarstva/mf/pages/default.aspx](http://www.vladars.net/sr-SR-cyrl/Vlada/ministarstva/mf/pages/default.aspx)

Usklađenost sa zakonskim zahtjevima

EY globalni kodeks ponašanja pruža jasne standarde koji vode naše postupke i poslovno ponašanje. EY Bosna i Hercegovina postupa u skladu s važećim zakonima i propisima, a EY vrijednosti čine temelj našu predanosti da činimo pravu stvar. Ta važna predanost je podržana nizom politika i postupaka, objašnjene u stavovima ispod:

Anti-korupcijska politika

EY Globalna anti-korupcijska politika pruža EY ljudima smjernice oko raznih neetičkih i nezakonitih aktivnosti. Ona naglašava obavezu pridržavanja zakona o anti-korupciji i proširuje definiciju toga što predstavlja mito. Također utvrđuje odgovornosti izvještavanja kada se otkrije podmićivanje. Kao posljedica rastućeg globalnog utjecaja podmićivanja i korupcije, povećani su napor da se uspostave anti-korupcijske mjere kroz cijeli EY.

Povlašteno trgovanje

EY Globalna politika o povlaštenom trgovanju potvrđuje obavezu naših ljudi da ne trguju vrijednosnim papirima s povlaštenim informacijama, pruža detalje o tome što čini povlaštenu informaciju i identificira kome se naši ljudi trebaju obratiti ako imaju pitanja u vezi njihovih odgovornosti.

Trgovinske sankcije

Važno je da smo svjesni promjenjive situacije u vezi međunarodnih trgovinskih sankcija. EY prati izdane sankcije u mnogo dijelova svijeta i daje smjernice svojim ljudima o aktivnostima na koje one utječu.

Zaštita podataka

EY Globalna politika o privatnosti osobnih podataka postavlja načela koja se primjenjuju za korištenje i zaštitu osobnih podataka, uključujući i one koji se odnose na tekuće, prošle i potencijalne zaposlenike, klijente, dobavljače i poslovne saradnike. Politika je u skladu s važećim zakonima i propisima o zaštiti podataka i privatnosti pri održavanju i obradi osobnih podataka. Nadalje, imamo politiku obratiti se našim specifičnim zahtjevima EY-a Bosna i Hercegovina za privatnost podataka i poslovne potrebe.

Čuvanje dokumentacije

Politika čuvanja dokumentacije EY-a Bosna i Hercegovina vrijedi za sve angažmane i zaposlenike. Ova politika se bavi čuvanjem dokumentacije kad neka osoba postane svjesna bilo kakve stvarne ili razumno očekivane tužbe, parnice, istrage, sudskog poziva ili drugog postupka od strane države, koji uključuje nas ili nekog od naših klijenata, a da se može odnositi na naš rad. Također se bavi bh. zakonskim zahtjevima primjenjivim na stvaranje i održavanje radnih papira relevantnih za obavljeni rad.

Politika neovisnosti

EY Globalna politika neovisnosti zahtijeva da EY Bosna i Hercegovina i naši zaposlenici djeluju u skladu sa standardima neovisnosti koji se primjenjuju na određeni posao, uključujući, npr. Etički kodeks Odbora za međunarodne etičke standarde računovođa (IESBA), i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

Neovisnost vrednujemo kroz nekoliko relevantnih perspektiva, uključujući postojanje finansijskih odnosa kako našeg društva tako i profesionalaca, radne odnose, poslovne odnose, dopustivost nerevizijskih usluga koje pružamo klijentima revizije, primjenjivu rotaciju društava i partnera, dogovore oko revizijske naknade, prethodno odobrenje Odbora za reviziju te naknade partnerima.

Neusklađenost sa zahtjevima neovisnosti će utjecati na odluke o unapređenju i naknadama, a može dovesti i do drugih disciplinskih mjera za zaposlenika, uključujući odvajanje od EY Bosna i Hercegovina.

Primijenili smo EY-ove globalne aplikacije, alate i procese koji pomažu EY-u Bosna i Hercegovina, našim stručnjacima i ostalim zaposlenicima pri poštivanju usklađenosti s politikama neovisnosti.

EY globalna politika neovisnosti

EY-ova globalna politika neovisnosti uključuje zahtjeve koji se odnose na sva njegova društva, stručnjake i ostalo osoblje. To je snažna politika kreirana prema IESBA-ovim etičkim kodeksom, sa strožijim zahtjevima od onih koje je eventualno propisao zakonodavac. Globalna politika neovisnosti uključuje i dodatne korisne smjernice kako osoblju pomoglo u primjeni pravila neovisnosti. Globalna politika neovisnosti je dostupna putem EY intraneta.

Globalni sistem neovisnosti

EY-ev globalni sistem neovisnosti (GIS) je alat dostupan preko intraneta koji pomaže odrediti društva od kojih moramo biti neovisni te zabrane koje se odnose na pojedino društvo. Najčešće su to klijenti izlistani na berzi te njihova ovisna društva, ali postoje i druge vrste klijenata kojima se pružaju usluge uvjerenja. Alat uključuje obiteljska stabla povezanih društava revizorskih klijenata čiji vrijednosni papiri kotiraju na berzi te se ažurira od strane članova revizijskih timova.

Podaci o društvu uključuju sistem označavanja koji upućuje na pravila o neovisnosti primjenjiva na svako društvo i tako pomaže našim zaposlenicima da odrede vrstu usluge koju je moguće pružiti.

Globalni sistem kontrola (GMS)

GMS je drugi važan globalni alat koji pomaže pri određivanju zabranjenih dionica i drugih finansijskih instrumenata koje nije dopušteno posjedovati. GMS zahtijeva da zaposlenici koji se nalaze na menadžerskoj ili višem nivou izvijeste detalje o svim vrijednosnim papirima koje on ili članovi njegove uže obitelji posjeduju i upišu takve informacije u GMS. Kada stručnjak upiše da posjeduje zabranjene vrijednosne papire, on se obavijesti i od njega će biti zatraženo da proda navedene vrijednosne papire. Iznimke, koje su identificirane tokom ovog procesa, prijavljuju se kroz globalni sistem za prijavljivanje incidenata povezanih sa neovisnošću (GIIRS) radi regulatornih zahtjeva.

GMS također olakšava godišnje i kvartalno usklađivanje s politikom neovisnosti, kako je opisano dolje.

Pridržavanje neovisnosti

EY je uspostavio više postupaka koji su usmjereni na praćenje pridržavanja svih njegovih društava i zaposlenika zahtjevima neovisnosti. Oni uključuju sljedeće aktivnosti, programe i procese:

Potvrde neovisnosti

Svake godine, EY Bosna i Hercegovina je uključen u proces na nivou regije, kojim se potvrđuje usklađenost s EY globalnim politikama neovisnosti i zahtjevima te se izvještava o pronađenim iznimkama, ako postoje.

Svi profesionalci EY-a i određene druge osobe ovisno o njihovoj ulozi ili funkciji, moraju potvrditi da su usklađeni s politikama neovisnosti i procedurama barem jednom godišnje. Partneri su to dužni učiniti kvartalno.

Globalni pregledi pridržavanja neovisnosti

EY provodi interne procedure na društvima članovima nastojeći procijeniti usklađenost s politikama neovisnosti. To uključuje pregledavanje obavljenih nerevizijskih usluga, poslovnih odnosa s poduzećima koja revidiramo i finansijske odnose društava članova.

Osobni pregledi pridržavanja neovisnosti

Svake godine EY-ev tim za Globalnu neovisnost uspostavlja program za testiranje pridržavanja sa zahtjevima osobne potvrde neovisnosti i s izvještavanjem podataka u GMS-u. U sklopu ciklusa za testiranje u 2016. godini, EY Bosna i Hercegovina testirala je partnere i druge zaposlenike.

Nerevizijske usluge

Nadziremo usklađenost s profesionalnim standardima koji reguliraju pružanje nerevizijskih usluga revizorskim klijentima putem različitih mehanizama, uključujući i upotrebu alata poput PACE-a (kao što je opisano na stranici 11) i SORT-a (opisano ispod), treninga, alata i potrebnih procedura korištenih za vrijeme obavljanja revizija i naših procesa internih pregleda.

Globalna edukacija o neovisnosti

EY razvija i postavlja razne obrazovne programe o neovisnosti. Svi stručnjaci i određeno ostalo osoblje mora sudjelovati u godišnjoj edukaciji o neovisnosti kako bi omogućili očuvanje naše neovisnosti prema poduzećima koja revidiramo.

Cilj je pomoći EY ljudima u razumijevanju njihovih odgovornosti i omogućiti svakome od njih i njihovim društvima članovima da se oslobode utjecaja koji se smatraju nekompatibilnim s objektivnošću, integritetom i neovisnošću prilikom obavljanja revizije klijenta.

Godišnji program edukacije o neovisnosti pokriva naše zahtjeve za neovisnošću s naglaskom na nedavne promjene u politici, ali i teme i predmete od stalnog značaja. Pravovremeno izvršavanje godišnje edukacije o neovisnosti je obavezno i pažljivo praćeno.

Pored programa godišnje edukacije o neovisnosti, postoje brojni drugi programi i sadržaji edukacije o neovisnosti poput onih u programu edukacije novozaposlenog osoblja, određenih programa edukacije prilikom promocije na višu poziciju i u planu edukacije za profesionalno osoblje koje se bavi pružanjem ključnih usluga.

Alat za izradu referentne liste usluga (SORT)

Kontinuirano ocjenjujemo i pratimo naš portfolio usluga, potvrđujući da su u skladu sa zakonom i stručnim standardima, te jesu li korištene adekvatne metodologije, procedure i procesi u razvoju novih usluga. Kada je potrebno, prekidamo ili ne pružamo usluge koje bi mogle dovesti neovisnost u pitanje. Alat za izradu referentne liste usluge (SORT) koji pruža EY zaposlenicima informacije o uslugama koje nudimo. To uključuje i smjernice o uslugama koje se mogu ponuditi klijentima za koje se radi revizija, kao i klijentima za koje se revizija ne radi, te pitanja vezana uz neovisnost i upravljanje drugim rizicima.

Alat za procjenu poslovnih odnosa (BRET)

BRET pomaže pri usklađivanju poslovnih odnosa sa zahtjevima neovisnosti. Naši zaposlenici su obavezni koristiti taj alat u mnogim okolnostima kako bi identificirali, procijenili i unaprijed pribavili odobrenje svakog potencijalnog poslovnog odnosa s revizorskim klijentom.

Odbori za reviziju i nadzor neovisnosti

Prepoznavamo važnu ulogu Odbora za reviziju i sličnih tijela korporativnog upravljanja u nadzoru neovisnosti revizora. Ovlašteni i neovisni odbori za reviziju su od vitalnog značenja za dioničare u zaštiti neovisnosti i sprječavanju sukoba interesa. Predani smo snažnoj i redovitoj komunikaciji s odborima za reviziju naših klijenata ili s osobama zaduženima za upravljanje i nadzor. Kroz EY programe nadzora kvalitete, pratimo i testiramo usklađenost sa standardima za komunikaciju s odborima za reviziju, kao i prethodno odobrenje nerevizijskih usluga, gdje je to primjenjivo.

Kontinuirano usavršavanje revizijskih stručnjaka

Profesionalni razvoj

Putem EYU-a, EY-ovog okvira za razvoj karijere, našim zaposlenicima pružamo mogućnost za stjecanje odgovarajućeg iskustva i obrazovanja kako bismo im pomogli postići njihov puni potencijal.

Komponenta učenja EYU-a temelji se na širokom i globalno dosljednom planu i programu učenja koji pomaže našim ljudima razviti odgovarajuće tehničke i osobne vještine vodstva, gdje god se nalazili u svijetu. Temeljni revizorski tečajevi su nadopunjeni programima učenja razvijenih u skladu s promjenama u računovodstvenim i standardima izvještavanja, neovisnost i profesionalne standarde te pitanjima koja se pojavljuju u praksi.

Novi koncept audit training-a je zasnovan na "The Audit Academy" - programu za obuku. Ova high-impact i nagrađivana obuka kombinuje interaktivne simulacije, "on-demand" module elektronske obuke i upotrebu relevantnih aplikacija.

Kada EYG društvo član izvrši pregled finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima za izvještavanje (IFRS), članovi tima se obavezuju na process učenja kako bi postali IFRS akreditovani.

Od naših stručnih zaposlenika (uključujući ovlaštene revizore) zahtijeva se najmanje 40 sati kontinuirane profesionalne edukacije svake godine, te najmanje 120 sati tokom razdoblja od tri godine. Od tih sati, 8 sati svake godine, te 48 sati tokom razdoblja od tri godine mora obuhvatiti tehnička pitanja koja se odnose na računovodstvo i reviziju.

Uz formalnu edukaciju, profesionalni razvoj odvija se podučavanjem i stjecanjem iskustava na radnom mjestu. Podučavanje pomaže prijenos znanja i iskustva u praksu.

Od iskusnih stručnih zaposlenika očekuje se da podučavaju i pomažu razvoj manje iskusnog osoblja kako bi se stvorilo okruženje kontinuiranog usavršavanja. U svrhu osobnog razvoja naših zaposlenika zadaci su dodijeljeni na način da se pojedincu pruža raznolikost projekata kako bi im bilo omogućeno stjecanje raznolikog iskustva.

Znanje i interna komunikacija

Razumijemo važnost pružanja najnovijih informacija timovima koji rade na projektima kod klijenata kako bismo im pomogli pri obavljanju svojih profesionalnih dužnosti. EY je napravio značajna ulaganja u znanje i komunikacijske mreže kako bi se omogućilo brzo širenje informacija te pomoglo zaposlenicima da sarađuju i dijele najbolje prakse. Neki od primjera su sljedeći:

- ▶ EY Atlas uključuje i domaće i međunarodne računovodstvene i revizijske standarde i uputstva, te mijenja Global Accounting and Auditing Information Tool (GAAT) počevši od fiskalne 2017. godine
- ▶ Publikacije kao što su Međunarodni GAAP, razvoj MSFI i ilustrativni prikaz finansijskih izvještaja.
- ▶ Global Accounting and Auditing News je sedmični list koji pokriva politike vezane uz reviziju i neovisnost te zbivanja povezanih sa računovodstvom, revizijom i neovisnošću.
- ▶ Praktične novosti i web emitiranja uključuju niz svjetskih i za svaku zemlju specifičnih novosti i posebna web emitiranja unutar odjela revizije.

Proces ocjenjivanja

Sveobuhvatan proces upravljanja ljudskim potencijalima zahtijeva da naši ljudi postave ciljeve, imaju jasna očekivanja, dobiju povratnu informaciju i razgovaraju o svojoj izvedbi radnih zadataka. PMDP - proces upravljanja i razvoja ljudskih potencijala kreiran je na način da pomogne našim zaposlenicima u razvoju i uspjehu u karijeri.

U skladu sa PMDP-om, periodično ocjenjivanje izvedbe posla kombinira se s godišnjom vlastitom procjenom i ocjenom. Svaki zaposlenik, kao dio svog godišnjeg procesa vlastite procjene, zajedno sa svojim savjetnikom (dodijeljenim iskusnijim kolegom), određuje mogućnosti za daljnji razvoj. Zaposlenici i njihovi savjetnici kao vodič koriste očekivanja rasprostranjena širom kompanije o sposobnostima koja odražavaju znanja, iskustvo te ponašanja koje zaposlenik na određenom nivou mora održavati i razvijati. Navedene smjernice su utemeljene i vode se EY globalnoj strategiji i vrijednostima.

Prihodi i naknade

Finansijske informacije

Dolje navedene finansijske informacije za EY Bosna i Hercegovina predstavljaju kombinirane nekonsolidirane prihode te uključuju troškove fakturirane klijentima kao i prihode fakturirane drugim društvima članicama EYG. Prikazani podaci uključuju prihode od kako revizijskih tako i nerevizijskih klijenata.

Prihod u tablici naveden je sukladno bh. zakonskim propisima. Prihodi od drugih poslova uključuju eačunovodstvene i finansijske usluge, due diligence, usluge povezane s rizicima uključujući interne kontrole, interne revizije, tehnologiju i sigurnost, usklađenost sa Sarbanes-Oxley (SOX) propisima, aktuarske usluge, istraživanje prijevара i forenzičke usluge te druge usluge ovjeravanja. Prihodi od nerevizijskih usluga uključuju usluge povezane sa transakcijama, vrednovanjima, unaprjeđivanjem poslovanja, restrukturiranjima i drugim savjetodavnim uslugama.

Finansijske informacije za godinu koja je završila 31. decembra 2017. godine

Usluge	Prihodi (BAM)	Postotak
Zakonska revizija	1.342.710	57,64%
Drugi poslovi Izražavanja uvjerenja	138.758	5,96%
Porezno savjetovanje	691.817	29,70%
Nerevizijske usluge	156.067	6,70%
Ukupno	2.329.352	100,00%

Finansijske informacije za godinu koja je završila 31. decembra 2016. godine

Usluge	Prihodi (BAM)	Postotak
Zakonska revizija	1.453.094	68,80%
Drugi poslovi Izražavanja uvjerenja	118.275	5,60%
Porezno savjetovanje	437.195	20,70%
Nerevizijske usluge	103.491	4,90%
Ukupno	2.112.055	100,00%

Naknade partnerima

Kvaliteta je u središtu EY strategije i ona je ključna komponenta naših sistema upravljanja kvalitetom. Partneri i drugi stručni zaposlenici u EY Bosna i Hercegovina vrednuju se i primaju naknadu na temelju kriterija koji obuhvaćaju specifične indikatore kvalitete i upravljanja rizicima, a koji se odnose i na obavljene aktivnosti i na rezultate.

Proces globalnog upravljanja dostignućima partnera (GPPM) globalno je konzistentan proces ocjenjivanja za sve partnere u članicama grupe EY-a. Ono naglašava globalni poslovni program povezujući izvedbu radnih zadataka svakog partnera sa širim ciljevima i vrijednostima. To je stalni ciklički proces koji obuhvaća postavljanje ciljeva, planiranje osobnog razvoja, kontrolu kvalitete izvedbe, te priznanja i nagrade. Dokumentiranje partnerove ciljeve i izvedbe je osnova procesa ocjenjivanja. Partnerovi ciljevi moraju reflektirati različite globalne prioritete, od kojih je jedan kvaliteta.

Zabranjujemo ocjenjivanje i davanje nagrade odgovornim partnerima za reviziju i ostalim ključnim partnerima na revizijskom angažmanu zasnovane na prodaji nerevizijskih usluga njihovim revizijskim klijentima. Ovo učvršćuje profesionalnu obavezu naših partnera očuvanja naše nezavisnost i objektivnosti.

Razvili smo posebne mjere kvalitete izvedbe i kontrole rizika koje uzimaju u obzir sljedeće:

- ▶ Pružanje tehničke stručnosti
- ▶ Život prema našim vrijednostima što se dokazuje ponašanjem i stavom
- ▶ Demonstraciju znanja i vođenja u upravljanju rizicima i kvaliteti
- ▶ Usklađenost s politikama i procedurama
- ▶ Poštivanje zakonodavstva, pravila i profesionalnih obaveza
- ▶ Zaštitu i čuvanje EY-ovog imena

EY filozofija nagrađivanja naših partnera zasniva se na jasnim razlikama u nagradama temeljenima na partnerovom dostignuću, sukladno procesu globalnog upravljanja dostignućima partnera - GPPM koji je naš globalni proces vrednovanja za sve partnere u EYG društvima članovima širom svijeta.

Partneri se ocjenjuju godišnje od strane njihovih društava na temelju njihovog obavljanja izuzetno kvalitetne usluge, vođenja ljudi, operativne izvrsnosti te tržišnog vodstva i rasta. U 2017. godini, pokrenuli smo fazu rane primjene nasljednika GPPM-a, zvan Procjena i razvoj vodstva (LEAD). Ovaj model se implementirao u regijama Azije-Pacifika i Centralnog SAD-a prije pune implementacije u fiskalnoj 2018. godini.

Provodimo sistem limita u ocjenjivanju na način da je finalna godišnja ocjena svakog partnera uvijek usklađena s ocjenom o kvaliteti.

Kako bi se utvrdile tržišne vrijednosti za različite vještine i uloge, te kako bi se izvrsni pojedinci privukli i zadržali, sljedeći se faktori također uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja ukupne nagrade:

- ▶ Iskustvo
- ▶ Uloga i odgovornost
- ▶ Dugotrajni potencijal

Slučajevi nepridržavanja standarda kvalitete rezultiraju kaznama, koje mogu uključivati promjenu naknade, dodatnu edukaciju, dodatni nadzor ili promjenu radnih zadataka. Ponavljanje nepridržavanja ili osobito teško nepridržavanje standarda kvalitete može dovesti i do isključivanja iz EY-a Bosna i Hercegovina.

Naknade ovlaštenim revizorima

EY u Bosni i Hercegovini zapošljava četiri ovlaštena revizora u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine. Naša naknada ovlaštenim revizorima, koji potpisuju revizorske izvještaje kompanije javnog interesa, ne zasniva se na broju potpisanih izvještaja, već je predmet pojedinačnog dogovora i uslova ugovora o radu.

Dodatak 1

Klijenti EY Bosna i Hercegovina od javnog interesa

U finansijskoj godini koja je završila 31. decembra 2017. godine, društvo EY Bosna i Hercegovina obavilo je reviziju sljedećih društava od javnog interesa:

- NLB Banka a.d. Banja Luka
- Komercijalna Banka a.d. Banja Luka
- Triglav Osiguranje a.d. Banja Luka
- Sberbanka a.d. Banja Luka
- Nova Banka a.d. Banja Luka
- Alpro a.d. Vlasenica

EY | Assurance | Tax | Transactions | Advisory

O EY-u

EY je vodeće svjetsko društvo u uslugama revizije, poreza, transakcija i poslovnog savjetovanja. Kvaliteta usluge koju pružamo pomaže vam izgraditi povjerenje u tržišta kapitala i ekonomije širom svijeta. Mi razvijamo izuzetne lidere koji ispunjavaju zahtjeve svih interesnih skupina. Na taj način, igramo ključnu ulogu u izgradnji boljeg poslovnog okruženja za naše zaposlenike, klijente i zajednicu.

EY se odnosi na globalnu organizaciju te se može odnositi na jedno ili više društava članova Ernst & Young Global Limited, od kojih je svaka zasebna pravna osoba. Ernst & Young Global Limited, društvo iz Ujedinjenog Kraljevstva ograničena garancijom, ne pruža usluge klijentima. Za više informacija molimo posjetite ey.com.

© 2017 Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Sva prava pridržana

BMC Agency
GA 1005072

ED None

Ovaj sadržaj je pripremljen isključivo u opće informativne svrhe i nije namijenjeno da služi kao računovodstveni, porezni ili drugi profesionalni savjet. Molimo da se za specifične savjete obratite svom savjetniku.

ey.com